

De Heurnemeersen

De Scheldevallei van Heurne is gelegen binnen het land-inrichtingsproject Leie en Schelde van de Vlaamse Landmaatschappij. Het inrichtingsplan Heurne werd uitgevoerd in 2006 en 2007.

U kan wandelen en vissen langs de binnenoever van de oude Scheldearmen Ohio, Eine de Ster en de Heuvel. Ook op het noordelijk deel van de buitenoever van de Heuvel is wandelen en vissen mogelijk.

Ohio, openbaar viswater

Herhaalde rechtekkingen van de Schelde hebben geleid tot het ontstaan van afgesneden riviermeanders. De Ohio-meander is één van de vier oude Scheldebochten in de Heurnemeersen.

Door opstapeling van plantenresten verlanden deze stilstaande plassen. In 2007 is het watervlak terug uitgediept en voorzien van paaiplaatsen (ondiepe, plantenrijke oeverzones die snel opwarmen). Zo kunnen de vissen zich gemakkelijk voortplanten. Door het uitbaggeren komt er meer open water en wordt het teveel aan voedingsstoffen verwijderd. Het water verheldert en waterplanten kunnen opnieuw groeien. Helder plantenrijk water is geschikt voor de ontwikkeling van *rietvoorn*, *baars* en *blankvoorn*. Ook de *karper* blijft een belangrijke rol spelen, onder andere in het bedwingen van te weelderige groei van waterplanten.

De binnenoever is toegankelijk voor vissers.

rietvoorn

De *rietvoorn* of *ruisvoorn* komt veel voor in voedselrijk helder water met veel waterplanten. Hij leeft in scholen aan het oppervlak van het water. De *rietvoorn* paait van april tot juli. Naast planten eet hij ook watervlooien, slakjes en kreeftachtigen.

baars

De *baars* leeft verspreid over bijna heel Europa en Noord-Azië in meren, plassen, moerassen, rivieren en brak water. De vissen paaient van maart tot juni in zeer ondiep water. De jonge roofvis zwemt vaak in scholen en zoekt zijn prooi langs de oever of bij de bodem. Als de baars ouder wordt, komt hij vaker solitair voor in dieper water.

blankvoorn

Rietvoorn wordt vaak met de *blankvoorn* verward. Er zijn wel enkele verschillen:

- De *blankvoorn* heeft een rood/oranje vlek boven de pupil. Dit is al duidelijk bij kleine exemplaren. Het oog van de *rietvoorn* is egaal geelachtig.
- De rugvin van de *rietvoorn* is verder naar achteren geplaatst.

karper

De *karper* is een vis die de bodem omwoelt. Vooral 's ochtends direct na zonsopgang is dit waar te nemen. De vis staat dan vaak rechtop in het water. Door het gewoel in de bodem zie je trossen kleine of grotere belletjes opstijgen naar de oppervlakte. De *karper* eet voornamelijk planten en waterinsecten.

De Heurnemeersen

De Scheldevallei van Heurne is gelegen binnen het land-inrichtingsproject Leie en Schelde van de Vlaamse Landmaatschappij. Het inrichtingsplan Heurne werd uitgevoerd in 2006 en 2007.

Omwille van het heel natte karakter is de Snippenweide moeilijk toegankelijk. Voor meer info, contacteer Natuurpunt (www.natuurpunt.be).

De Snippenweide

In de natte bodem van de Snippenweide groeien typische valleiplantensoorten. Deze trekken op hun beurt veel diersoorten aan.

In het centrale gedeelte doen vooral *dotterbloem*, *echte koekoeksbloem*, *watermunt* en *bosbies* het goed. Vogels zoals de *watersnip* en het *bokje* komen in de trekperiode en 's winters op bezoek. In de lente maken andere soorten zoals *wilde eend*, *blauwborst* en *rietgors* er hun nest.

Zoals op veel plaatsen in de Scheldevallei werd ook hier in de jaren 1920 klei weggegraven en gebruikt om bakstenen te vervaardigen. Hierdoor verlaagde het terrein ongeveer 80 cm en werd de venige ondergrond aan de oppervlakte blootgesteld. Het terrein ligt er daarom zeer drassig bij. Het reservaat werd sinds 2006 nog natter door de plaatsing van een stuw op één van de grachten.

Sinds de realisatie van het inrichtingsproject is de oppervlakte gronden in natuurbeheer uitgebreid.

foto's: Gerard Mornie

▶ dotterbloem

De *dotterbloem* is een typische soort voor natte bossen en drassige graslanden, broekbossen, natte kapvlakten, zeggenmoerassen, beek- en slootoevers. De plant bloeit geel in april en mei en behoudt zijn bladeren. De bladeren zijn rond tot bijna niervormig.

▶ echte koekoeksbloem

De *echte koekoeksbloem* voelt zich thuis in natte graslanden, vochtige bossen en veengebieden. De plant bloeit roze van mei tot augustus. Aan de onderzijde van de blaadjes vind je soms het nestschuim van insectenlarven, in de volksmond 'koekoeksspuug' genoemd.

▶ watersnip

De *watersnip* is tijdens het foerageren (= zoeken naar eten) gemakkelijk te herkennen aan zijn snelle, ritmische kopbewegingen. Hij vangt met zijn lange snavel wormen en andere ongewervelden uit het zachte slijk. De watersnippen tref je er het hele jaar aan.

▶ blauwborst

De *blauwborst* is iets groter dan een huis-mus. Hij zit graag in de top van het riet of een struik. Indien er gevaar dreigt, duikt hij in het riet. Het nest bevindt zich doorgaans dicht bij de grond en is goed verstopt. Hij eet zaden en insecten.

De Heurnemeersen

De Scheldevallei van Heurne is gelegen binnen het land-inrichtingsproject Leie en Schelde van de Vlaamse Landmaatschappij. Het inrichtingsplan Heurne werd uitgevoerd in 2006 en 2007.

U kan wandelen en vissen langs de binnenoevers van de oude Scheldearmen Ohio, Eine de Ster en de Heuvel. Ook op het noordelijk deel van de buitenoever van de Heuvel is wandelen en vissen mogelijk.

Eine de Ster, openbaar viswater

De oude Scheldearm Eine de Ster heeft een goed visbestand.

Er zijn al zeventien verschillende soorten waargenomen waaronder voornamelijk drie voornsoorten (*bittervoorn*, *blankvoorn* en *rietvoorn*), twee baarsachtigen (*baars* en *pos*), de roofvissen *snoek* en *paling* en de kleinblijvende karperachtige soort *vetje*. Begeleidende soorten zijn *brasem*, *kolblei*, *zeelt*, *giebel* en *karper*. De planten dienen als schuilplaats en voedsel. *Bittervoorn* en *vetje* vertonen een zekere vorm van broedzorg: de *bittervoorn* legt eitjes in *zwanenmossels* en de mannetjes van het *vetje* bewaken het nest.

Deze meander is een openbaar viswater. De hele binnenoever is toegankelijk voor vissers en wandelaars. Wandelaars kunnen via deze oever de kern van Heurne bereiken of een beetje verder terug op het jaagpad komen.

foto: www.ibgebim.be

foto: www.ravon.nl

foto: Geert-Jan Roebbers - www.natuurinformatie.nl

foto: www.jeugd natuur.web-log.nl

bittervoorn

De *bittervoorn* is een karperachtige vis. Volwassen bittervoorns zijn 5 á 6 cm groot. De *bittervoorn* leeft in schooltjes van enkele tientallen dieren. Ze komen voor in stilstaand of langzaam stromend water van 40 tot 50 cm diep, dat vaak ook wat begroeid is. De bodem mag niet te modderig zijn omdat er anders geen zoetwatermosselen kunnen leven. Het bittervoornvrouwtje heeft de mossel nodig voor het afzetten van haar eitjes. Als de larven het uiterlijk van kleine visjes hebben en ongeveer 11 mm lang zijn, verlaten zij de mossel. De *bittervoorn* mijdt diep en open water en zoekt de buurt van de oevers op. De *bittervoorns* eten hoofdzakelijk algen en zachte delen van hogere planten, maar ook kleine ongewervelde diertjes.

zwanenmossel

Deze zoetwatermossel is het grootste schelpdier van ons land en kan 20 cm lang worden. Zijn schelp is vrij dun, bruinachtig en aan de binnenkant bedekt met parelmoer. Met zijn voet (die eruit ziet als een tong) trekt hij zichzelf de bodem in. Zoals de meeste schelpdieren filtert de *zwanenmossel* zijn voedsel uit het water door het door zijn kieuwen te pompen. De mannetjes spuiten hun sperma in het water. De vrouwtjes pompen actief water rond en worden zo bevrucht. Er ontwikkelen zich binnen de broedkieuwen van de moeder tot zo'n 300.000 larven. Deze worden in het water geloosd en hechten zich aan een vis. Daarop leven ze enige tijd parasitair waarna ze zich tot een klein mosseltje ontwikkelen en loslaten.

De Heurnemeersen

De Scheldevallei van Heurne is gelegen binnen het land-inrichtingsproject Leie en Schelde van de Vlaamse Landmaatschappij. Het inrichtingsplan Heurne werd uitgevoerd in 2006 en 2007.

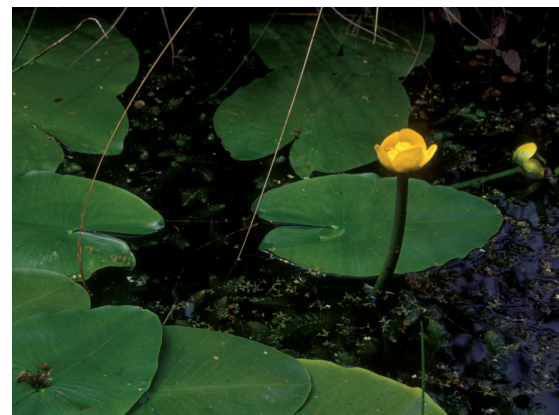
foto: archiefVLM

Omwille van het heel natte karakter is het Dal moeilijk toegankelijk. Voor meer info, contacteer Natuurpunt (www.natuurpunt.be).

Het Dal

In het Dal liggen een mooi rietveld, een aantal voedselarme weiden en een wilgenbos. Door aangepast beheer probeert Natuurpunt de oorspronkelijke fauna en flora te herstellen. Door hier niet langer te bemesten, komt de plantenrijkdom van de oorspronkelijke Scheldemeersen stilaan terug. Opvallende plantensoorten in de natte begraasde weilanden zijn gele *plomp* en *ratelaar*.

Tijdens de lentemaanden trekt het Dal veel broedvogels aan zoals de *fuut*, de *bosrietzanger* en de *graspieper*. Het zomers rietveld is het ideaal leefgebied voor zangvogels als de *kleine karekiet*, de *rietgors* en de prachtige *blauwborst*, die hier hun jongen grootbrengen. Bij gevaar vluchten ze bliksemsnel tussen de rietstengels. Het enige wat dan op hun aanwezigheid wijst, is het welluidende gezang van de mannetjes. Daarmee laten ze hun soortgenoten weten waar ze zitten. Andere mannetjes worden zo gewaarschuwd om buiten het territorium te blijven. De vrouwtjes worden aangespoord om langs te komen. Ook de *aalscholver* bezoekt het Dal regelmatig.

gele plomp

Deze plant met drijvende bladeren groeit in vijvers en traagstromende waterlopen. Het is een plant die zich uitbreidt via zijn wortelstokken en zaad. De wortelstok is een ondergrondse horizontaal lopende stengel. Het eind van de wortelstok buigt omhoog en vormt zo een nieuwe plant. De gele *plomp* groeit in dieper water en draagt bij tot de hoeveelheid zuurstof in het water. De plant heeft er behoefte aan dat de bodem met rust gelaten wordt. Ze bloeit van mei tot augustus.

bosrietzanger

De *bosrietzanger* overwintert net als de *kleine karekiet* in tropisch Afrika. Hij imiteert veel Afrikaanse vogelsoorten, waarvan hij de zang heeft opgepikt tijdens zijn eerste overwintering in Afrika. De *bosrietzanger* voelt zich thuis in natte ruigtevegetaties, riet en (wilgen)bosjes. Het nest wordt vastgemaakt aan enkele verticale rietstengels of takken en bevindt zich net boven het water. Het beste tijdstip om de *bosrietzanger* en de *kleine karekiet* te spotten, is net voor zonsopkomst.

kleine karekiet

De *kleine karekiet* is een typische vogelsoort die in grotere rietvelden voorkomt. Hij broedt in vegetaties van *riet*, *lisdodde*, *liesgras* of in struiken. De broedgebieden worden bezet vanaf mei tot half juni. In het voorjaar kan je hem dan luidkeels op een rietstengel horen zingen. Hoewel de *kleine karekiet* en de *bosrietzanger* sterk op elkaar lijken, kan je hen gemakkelijk herkennen aan de zang. Het beperkte en treurig repertoire van de *kleine karekiet* staat in schril contrast met de muzikale capaciteiten van de *bosrietzanger*.

aalscholver

De *aalscholver* is een grote donkere watervogel die onder meer in bomen broedt. Hij zwemt met rechte hals, opwaarts gerichte kop en het lichaam diep in het water. Hij duikt naar vis zoals *baars*, *snoekbaars* en *paling*. Vaak zit hij met uitgespreide vleugels op een paaltje bij het water. Dit is omdat hij - in tegenstelling tot andere zwemmende en drijvende vogels - geen beschermende en waterafstotende vetlaag op de veren heeft en dus na iedere zwemtocht moet drogen om weer te kunnen vliegen.

foto's: Gerard Mornie

De Heurnemeersen

De Scheldevallei van Heurne is gelegen binnen het land-inrichtingsproject Leie en Schelde van de Vlaamse Landmaatschappij. Het inrichtingsplan Heurne werd uitgevoerd in 2006 en 2007.

U kan wandelen en vissen langs de binnenoever van de oude Scheldearmen Ohio, Eine de Ster en de Heuvel. Ook op het noordelijk deel van de buitenoever van de Heuvel is wandelen en vissen mogelijk.

Den Heuvel, openbaar viswater

De oude Scheldemeander heeft een goed maar éézijdige visbestand. Kleine wateren worden sterk beïnvloed door de omgeving. Voedselaanrijking (via bladval, mestuitspoeling, ...) leidt dikwijls tot dominantie van enkele soorten en een minder plantenrijk water, ook wel brasemwater genoemd. Door de voedselrijkdom komen er dikwijls dichte visstanden voor (500kg/ha) van overwegend niet te grote *brasems* (tot 30 cm lengte). Toch komen hier nog elf verschillende vissoorten voor. Naast *brasem*, *blankvoorn* en *pos* komen *kolblei*, *zeelt*, *karper*, *giebel*, *baars*, *snoekbaars* en *paling* in kleinere aantallen voor.

De in 2006 aangelegde vijf meter breed gebufferde oeverstrook (graszone waarop niet bemest wordt) zal de impact van de omgeving op het watersysteem beperken (minder inspoeling van mest). De Canadese ganzen heffen momenteel dit voordeel echter weer op.

Een stuw op de gracht langs de trekweg stuwt het water zuidwaarts op zodat het waterpeil in het natuur-reservaat het Dal hoger komt. Zo wordt het oorspronkelijk valleikarakter deels hersteld.

De hele binnenoever en het noordelijk gedeelte van de buitenoever is toegankelijk voor vissers en wandelaars.

foto: Wikipedia

brasem

De *brasem* is een scholenvis die gemiddeld 40 tot 60 cm lang wordt. De vissen graven gezamenlijk in de modder of het zand, waar ze eetbare bodemdierpjes uitfilteren. Soms zijn de 10 tot 15 cm grote 'brasemputten' te zien langs ondiepe oevers.

foto: Wikipedia, Piet Spaans

pos

De *pos* behoort tot de familie van de *baarzen*. Hij wordt tot 25 cm lang. Tijdens de paaitijd, van april tot juni, vormt de *pos* grote scholen. Ze paaien in ondiep water op waterplanten, stenen en obstakels. *Pos* is naast *blankvoorn* het belangrijkste voedsel voor de *aalscholver*.

foto: Wikipedia, Ron Offermans

kolblei

De *kolblei* of *blei* behoort tot de karperachtigen. De *kolblei* zwemt dicht bij de bodem en voedt zich met kreeftjes, slakken, planten en algen. Voor de voortplanting zijn waterplanten essentieel. *Kolblei* wordt vaak verward met *brasem*.

De Heurnemeersen

De Scheldevallei van Heurne is gelegen binnen het land-inrichtingsproject Leie en Schelde van de Vlaamse Landmaatschappij. Het inrichtingsplan Heurne werd uitgevoerd in 2006 en 2007.

U kan wandelen en vissen langs de binnenoever van de oude Scheldearmen Ohio, Eine de Ster en de Heuvel. Ook op het noordelijk deel van de buitenoever van de Heuvel is wandelen en vissen mogelijk.

Wilgenbos

Het wilgenbos is een typisch wijkierbosje op drassige grond. De aanleg ervan was in dit deel van de Scheldevallei zeer gewoon. Tot halverwege de 20e eeuw kende de regio een bloeiende mandenvlechtersindustrie. Deze industrie is echter in onbruik geraakt zodat slechts weinig aanplantingen meer overblijven. Dit type vrijwel onbetreden bosjes biedt voor heel wat diersoorten veel rust, dekking- en broedgelegenheid. De bodem in het bosje ligt vrij laag omdat de grond ooit uitgebrekt werd voor het ambachtelijk vervaardigen van bakstenen. Het was een activiteit die algemeen voorkwam tussen Gent en Oudenaarde. Meer dan de helft van de oppervlakte aan valleigrond werd er afgegraven.

Vanop de binnenoever mag worden gevestigd. In het water komen voornamelijk *bittervoorn*, *blankvoorn*, *rietvoorn*, *baars*, *pos*, *snoek*, *paling* en *vetje* voor. Ga wel zorgzaam om met het milieu, de natuur, andere recreanten en andermans eigendom. Laat dus geen afval achter, gebruik lokaas met mate, gooi nooit overschotten in het water en zet de vissen steeds terug. Wandelaars kunnen via deze oever de kern van Heurne bereiken of een beetje verder terug op het jaagpad komen.

De oever aan de overkant is belangrijk als broedplaats voor de *ijsvogel* die nestgangen in de verticale, afgekalfde oever graaft.

foto: Wikipedia

foto: Wikipedia

snoek

De *snoek* is een roofvis die voornamelijk jaagt op vis, met voorkeur voor zieke en verzwakte exemplaren die gemakkelijk te vangen zijn. Ook amfibieën, kreeftachtigen en knaagdieren staan op het menu. De eitjes van de *snoek* worden in het voorjaar in ondiep water op planten afgezet. Zodra een jong snoekje uit het ei komt, hecht het zich vast aan de plant om te voorkomen dat het naar de bodem zakt of wordt opgegeten door een soortgenoot.

foto: Gerard Mornie

www.birdphoto.nl - J. Schwiebbe

ijsvogel

De *ijsvogel* broedt in de buitenste oever van de oude meander en houdt van helder, visrijk water met steile oevers in een bossige of halfopen omgeving. Ze graven nesttunnels in de steile oeverwand. Een tak boven het water biedt een uitkijkpost vanwaar hij naar vissen of waterinsecten duikt. Deze vogels zijn echter zeer schuw, waardoor maar zelden een exemplaar goed waar te nemen is.